

Zadeva C-393/21

**Povzetek predloga za sprejetje predhodne odločbe v skladu s členom 98(1)
Poslovnika Sodišča**

Datum vložitve:

28. junij 2021

Predložitveno sodišče:

Lietuvos Aukščiausiasis Teismas (Litva)

Datum predložitvene odločbe:

23. junij 2021

Zainteresirana stranka in vlagateljica kasacijske pritožbe:

Lufthansa Technik AERO Alzey GmbH

Tožeča stranka in nasprotna stranka v postopku s kasacijsko pritožbo:

Arik Air Limited

Predmet postopka v glavni stvari

Postopek v glavni stvari se nanaša na pravne določbe, ki urejajo prekinitev postopka izvršbe, ko je v državi članici izvora prišlo do spora glede zakonitosti, razlage in uporabe evropskega naloga za izvršbo.

Predmet in pravna podlaga predloga za sprejetje predhodne odločbe

Razlaga in uporaba člena 23 Uredbe št. 805/2004 ter člena 36(1) in člena 44(2) Uredbe št. 1215/2012; tretji odstavek člena 267 Pogodbe o delovanju Evropske unije (PDEU).

Vprašanja za predhodno odločanje

1. Kako je treba – ob upoštevanju ciljev Uredbe št. 805/2004, med drugim cilja pospešiti in poenostaviti izvrševanje sodb držav članic in učinkovito zaščititi pravico do poštenega sojenja – razlagati izraz „izjemni pogoji“ iz člena 23(c) Uredbe št. 805/2004? Kakšno diskrecijsko pravico imajo pristojni organi države članice izvršbe za razlago izraza „izjemni pogoji“?

2. Ali je treba okoliščine, kakršne so v obravnavanem primeru, povezane s sodnim postopkom v državi izvora, ki odločajo o vprašanju razveljavitve sodbe, na podlagi katere je bil izdan evropski nalog za izvršbo, šteti za upoštevne pri odločanju o uporabi člena 23(c) Uredbe št. 805/2004? Na podlagi katerih meril je treba oceniti pritožbeni postopek v državi članici izvora in kako celovita mora biti presoja postopka, ki poteka v državi članici izvora, ki jo izvedejo pristojni organi države članice izvršbe?
3. Kakšen je predmet presoje pri odločanju o uporabi izraza „izjemni pogoji“ iz člena 23 Uredbe št. 805/2004: ali je treba oceniti vpliv zadevnih okoliščin spora, ko se v državi izvora vloži pravno sredstvo zoper sodbo države izvora, ali je treba analizirati morebitno korist ali škodo zadevnega ukrepa iz člena 23 Uredbe ali pa je treba analizirati dolžnikove ekonomske zmožnosti za izvršitev sodbe ali druge okoliščine?
4. Ali je v skladu s členom 23 Uredbe št. 805/2004 možna sočasna uporaba več ukrepov, določenih v tem členu? Če je odgovor na to vprašanje pritrdilen, na katera merila se morajo zanašati pristojni organi države izvršbe pri odločanju o utemeljenosti in sorazmernosti uporabe več teh ukrepov?
5. Ali je treba pravno ureditev, določeno v členu 36(1) Uredbe (EU) št. 1215/2012 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. decembra 2012 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah, uporabljati za sodbo države izvora o odložitvi (ali preklicu) izvršljivosti ali pa se uporablja pravna ureditev, podobna tisti iz člena 44(2) te uredbe?

Navedene določbe prava Unije

Člen 47 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah (UL 2016, C 202, str. 389).

Člen 1, člen 5, člen 10(1), člen 20(1) in člen 23 Uredbe Evropskega parlamenta in Sveta (ES) št. 805/2004 z dne 21. aprila 2004 o uvedbi evropskega naloga za izvršbo nespornih zahtevkov (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 19, zvezek 7, str. 38; v nadaljevanju: Uredba št. 805/2004).

Člen 36(1) in člen 44(2) Uredbe (EU) št. 1215/2012 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. decembra 2012 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah (UL 2012, L 351, str. 1; v nadaljevanju: Uredba št. 1215/2012).

Uredba Sveta (ES) št. 44/2001 z dne 22. decembra 2000 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 19, zvezek 4, str. 42; v nadaljevanju: Uredba št. 44/2001).

Navedene določbe nacionalnega prava

Odstavek 3 člena 13 Lietuvos Respublikos civilinį procesą reglamentuojančių Europos Sąjungos ir tarptautinėseisės aktų įgyvendinimo įstatymas (zakon Republike Litve o izvajanju pravnih ukrepov Evropske unije in mednarodnih pravnih ukrepov, ki urejajo civilne postopke), naslovljenega „Evropski nalog za izvršbo“, določa:

3. *Sodbe, sporazumi o poravnavi, ki jih je odobrilo sodišče, in javne listine, v zvezi s katerimi je bil izdan evropski nalog za izvršbo, so izvršljivi akti. Izvršujejo se v skladu s pravili iz dela VI zakonika Republike Litve o civilnem postopku, če [Uredba št. 805/2004] in ta zakon ne določata drugače.*

Odstavek 3 člena 18, naslovljenega „Prekinitev ali omejitev izvrševanja sodb“, tega zakona, določa:

3. *Odločbe iz člena 23(1)(c) [Uredbe št. 805/2004] sprejme pristojni sodni izvršitelj v kraju izvršitve sodbe ali javne listine.*

Odstavek 1 člena 625 Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodeksas (zakonik Republike Litve o civilnem postopku; v nadaljevanju: zakonik), naslovljenega „Odlog izvršilnih ukrepov, prekinitev postopka izvršbe, vrnitev izvršilnega naslova“, določa:

1. *Sodni izvršitelj, ki izvršuje izvršilni naslov, lahko v skladu s postopkom, določenim v tem zakoniku, na lastno pobudo ali na zahtevo udeležencev postopka izvršbe s sklepom odloži izvršilne ukrepe, prekine postopek izvršbe ali vrne izvršilni naslov stranki, ki zahteva izvršbo.*

Člen 626 zakonika, naslovljen „Obvezna prekinitev postopka izvršbe in prisilna odložitev izvršilnih ukrepov“, določa:

1. *Sodni izvršitelj mora prekiniti postopek izvršbe v naslednjih primerih:*

(1) *v primeru smrti dolžnika ali stranke, ki zahteva izvršbo, ter po reorganizaciji ali prenehanju pravne osebe, ki je dolžnik, ali stranke, ki zahteva izvršbo, če je mogoč prevzem pravic in obveznosti ob upoštevanju pravnih razmerij;*

(2) *če je dolžnik izgubil pravno sposobnost;*

(3) *če je bil zoper dolžnika uveden postopek zaradi insolventnosti ali prestrukturiranja; [...]*

(4) *če je banka ali Centrinė kredito unija (litovska centralna kreditna zveza) napovedala omejitev dejavnosti (moratorij) glede dolžnika;*

5) *če je sodni izvršitelj prejel sporazum o poravnavi, sklenjen med stranko, ki zahteva izvršbo, in dolžnikom;*

(6) kadar se je rok za vložitev pritožbe podaljšal, če je bila podlaga za izdajo naloge za izvršbo odločba, zoper katero je bila vložena pritožba (razen takoj izvršljivih odločb).

[...]

Člen 627 zakonika, naslovljen „Pravica do prekinitve postopka izvršbe ali odloga izvršilnih ukrepov“, določa:

Sodni izvršitelj lahko v celoti ali delno prekine postopek izvršbe ali odloži izvršilne ukrepe v naslednjih primerih:

- (1) če stranka, ki zahteva izvršbo, to zahteva pisno;
- (2) če dolžnik hudo zboli in bolezen ni kronična, po prejemu dokumenta iz zdravstvene ustanove;
- (3) če se dolžnik zdravi v bolnišnici;
- (4) če se napove iskanje dolžnika (člen 620 tega zakonika);
- (5) v primeru postopka prisilne izselitve, če dolžnik ali njegov družinski član zboli in bolezen ni kronična, po prejemu dokumenta iz zdravstvene ustanove;
- (6) če je sodišče zahtevalo in doseglo postopek izvršbe;
- (7) če se v skladu z določbami Lietuvos Respublikos finansinio tvarumo įstatymas (zakon Republike Litve o finančni vzdržnosti) za dolžnika ali stranko, ki zahteva izvršbo, izvajajo ukrepi reorganizacije subjekta finančnega sektorja.

Kratka predstavitev dejanskega stanja in postopka v glavni stvari

- 1 Sodni izvršitelj, ki deluje v Litvi, v postopku izvršbe izvršuje sklep Amtsgericht Hünfeld (okrajno sodišče v Hünfeldu, Nemčija) z dne 14. junija 2019, na podlagi katerega sta bila izdana nalog za izvršbo z dne 24. oktobra 2019 in potrdilo o evropskem nalogu za izvršbo z dne 2. decembra 2019 glede izterjave dolga od dolžnika, družbe *Arik Air Limited* (tožeča stranka na prvi stopnji), v višini 2.292.993,32 EUR v korist stranke, ki zahteva izvršbo, družbe *Lufthansa Technik AERO Alzey GmbH* (zainteresirana stranka in vlagateljica kasacijske pritožbe).
- 2 Dolžnik, družba *Arik Air Limited*, je pri Landgericht Frankfurt am Main (deželno sodišče v Frankfurtu na Majni, Nemčija) zaprosil za umik potrdila o evropskem nalogu za izvršbo z dne 2. decembra 2019 in ustavitev izvršbe. Trdil je, da je bilo potrdilo izdano nezakonito, ker mu niso bili ustrezno vročeni procesni akti okrajnega sodišča v Hünfeldu, zaradi česar je zamudil rok za vložitev ugovorov. V sklepu z dne 9. aprila 2020 je navedeno sodišče navedlo, da bi se izvršitev naloge za izvršbo z dne 24. oktobra 2019 prekinila, če bi družba *Arik Air Limited* plačala varščino v višini 2.000.000 EUR. V nasprotnem primeru se predlogu za prekinitve

izvršbe ne sme ugoditi, ker dolžnik ni dokazal, da je bil nalog za izvršbo izdan nezakonito.

- 3 Dolžnik, družba *Arik Air Limited*, je od sodnega izvršitelja zahteval, naj prekine postopek izvršbe v Republiki Litvi, dokler se dolžnikova zahtevka za umik potrdila o evropskem nalogu za izvršbo in ustavitev izvršbe ne preučita v končni postopkovni odločitvi sodišča v Nemčiji. Trenutno je civilna zadeva v pritožbenem postopku pred nemškimi sodišči.
- 4 Sodni izvršitelj je zavrnil prekinitev postopka izvršbe, ker člena 626 in 627 zakonika ne določata postopkovne možnosti prekinitve izvršbe pravnomočne sodbe iz razloga, da so bili zahtevki za umik vloženi pred sodiščem države izvora.
- 5 Kauno apylinkės teismas (okrožno sodišče v Kaunasu, Litva), pred katerim je bila vložena tožba zaradi zavrnitve, s sklepom z dne 11. junija 2020 tožbi ni ugodilo. Sodišče je navedlo, da je dolžnikov zahtevk že preučilo sodišče države izvora v sklepu z dne 9. aprila 2020, zato ni imelo razloga za njegovo preučitev.
- 6 S sklepom z dne 25. septembra 2020 je Kauno apygardos teismas (deželno sodišče v Kaunasu), ki je izvajalo pritožbeno pristojnost, razveljavilo sklep sodišča prve stopnje, ugodilo tožbi družbe *Arik Air Limited* in odredilo prekinitev postopka izvršbe do popolne preučitve zahtevkov tožeče stranke s pravnomočno sodbo pristojnega nemškega sodišča. Pritožbeno sodišče je navedlo, da je zaradi nesorazmerno velike škode, ki bi lahko nastala v postopku izvršbe, predlog glede potrdila o evropskem nalogu za izvršbo pri sodišču države, v kateri je bil izdan, zadosten razlog za prekinitev postopka izvršbe. Ker je pritožbeno sodišče menilo, da v spisu v zadevi ni ničesar, kar bi potrjevalo, da je bila varščina, določena v sklepu deželnega sodišča v Frankfurtu na Majni z dne 9. aprila 2020 plačana, je drugače kot sodišče prve stopnje sklenilo, da ni bilo razloga za domnevo, da je vprašanje odložitve izvršilnih ukrepov v postopku izvršbe preučilo sodišče države izvora.
- 7 Zainteresirana stranka, družba *Lufthansa Technik AERO Alzey GmbH*, je 16. decembra 2020 vložila kasacijsko pritožbo pri Lietuvos Aukščiausiasis Teismas (vrhovnem sodišču Litve).

Bistvene trditve strank v postopku v glavni stvari

- 8 Družba *Arik Air Limited* trdi, da dejstvo, da je dolžnik vložil pravno sredstvo zoper sodbo, potrjeno kot evropski nalog za izvršbo, ali zaprosil za popravek ali umik potrdila o evropskem nalogu za izvršbo, zadostuje, da lahko pristojni sodni izvršitelj ali sodišče države izvršbe uporabi ukrepe iz člena 23 Uredbe št. 805/2004. Poleg tega, če dolžnik vloži pravno sredstvo zoper sodbo v državi izvora, ker ni bil pravilno obveščen o sodnem postopku, je treba zavzeti stališče, da obstajajo izjemni pogoji v smislu člena 23(c) Uredbe št. 805/2004.

- 9 Zainteresirana stranka, družba *Lufthansa Technik AERO Alzey GmbH*, trdi, da tožbe, ki jih je dolžnik vložil pred nemškimi sodišči, niso pomembne za izvršljivost sodbe okrajnega sodišča v Hünfeldu, potrjene z evropskim nalogom za izvršbo, in da dolžnik le podaljšuje sodni postopek. Poleg tega razlaga pojma izjemnih pogojev iz člena 23(c) Uredbe št. 805/2004 pravno ni pomembna, ker je njihov obstoj ali neobstoj dejanska okoliščina in ne razlaga prava.

Kratka predstavitev obrazložitve predloga za sprejetje predhodne odločbe

- 10 Predložitveno sodišče je najprej opozorilo na uvodne izjave 8, 9 in 20 Uredbe št. 805/2004 ter namen te uredbe iz člena 1, ki je uvedba evropskega naloga za izvršbo za nesporne zahteve, da bi z določitvijo minimalnih standardov omogočili prost pretok sodb, sodnih poravnav in javnih listin po vseh državah članicah brez vsakršnih vmesnih postopkov, ki bi jih bilo treba opraviti v državi članici izvršbe pred priznanjem in izvršitvijo.
- 11 V primerjavi z Uredbo št. 44/2001, ki si je prizadevala za ta cilj z uvedbo postopka *eksekviture*, Uredba št. 805/2004 določa alternativni način izvrševanja sodbe, izdane v drugi državi članici, po katerem se lahko sodbe v zadevah v zvezi z nespornimi zahtevki potrdijo kot evropski nalog za izvršbo. Zato deli pristojnost med sodišči države izvora in sodišči države izvršbe. Sodišče države izvora se mora prepričati, da so izpolnjeni nekateri pogoji, določeni v Uredbi, vključno z minimalnimi postopkovnimi zahtevami, ki naj bi med drugim zaščitili pravice, zagotovljene s členom 47 Listine, medtem ko so za uporabo razlogov iz člena 23 Uredbe št. 805/2004 pristojni organi države izvršbe.
- 12 V skladu s sodno prakso Sodišča pri postopku potrditve sodbe kot evropskega izvršilnega naloga s funkcionalnega vidika očitno ne gre za postopek, ki je ločen od prejšnjega sodnega postopka, ampak za zadnjo fazo tega postopka, ki je nujna, da se zagotovi njegova polna učinkovitost s tem, da se upniku omogoči izterjava njegove terjatve (sodba Sodišča z dne 16. junija 2016, *Pebros Servizi*, C-511/14, točka 29). Zato je ustrezen postopek za izvršitev evropskega naloga za izvršbo neposredno povezan z zagotavljanjem učinkovite pravice do sodnega varstva.
- 13 Predložitveno sodišče želi ugotoviti razmerje med sodnim postopkom, ki poteka v državi članici izvora, kjer je izdan evropski nalog za izvršbo, in ki se nanaša na sodbo, na podlagi katere je izdan evropski nalog za izvršbo, ter postopkom izvršbe v državi članici, v kateri se uvedejo izvršilni ukrepi na podlagi evropskega naloga za izvršbo. Predložitveno sodišče ugotavlja, da v zvezi s tem ni sodne prakse Sodišča.
- 14 Predložitveno sodišče navaja, da v sodni praksi Sodišča ni razlage člena 23 Uredbe št. 805/2004. Uporaba ukrepov, določenih v členu 23 Uredbe št. 805/2004, v primeru pritožbe zoper sodbo v državi izvora je za obravnavano zadevo upoštevna.

- 15 Iz glagola „lahko“, ki je uporabljen v členu 23 Uredbe št. 805/2004, je razvidno, da se ta določba nanaša na določeno diskrecijsko pravico pristojnega sodišča ali organa (sodnega izvršitelja) in ne na obveznost uporabe ali neuporabe zadevnega ukrepa. Zato je pomembno določiti obseg te diskrecijske pravice in opredeliti merila, na podlagi katerih mora sodišče ali sodni izvršitelj – ob upoštevanju ciljev Uredbe št. 805/2004 in zaščite učinkovite pravice do poštenega sojenja – odločiti o uporabi teh ukrepov.
- 16 Iz spisa v zadevi je razvidno, da pred sodišči države izvora poteka več postopkov v zvezi s pritožbo zoper sodbo, potrjeno kot evropski nalog za izvršbo, ter da se stranki ne strinjata glede vsebine, primernosti in možnih izidov sodnih postopkov, ki potekajo v državi izvora. Predložitveno sodišče ugotavlja, da lahko nujnost analize pravnih pravil druge države članice o pritožbi zoper sodbe – ob upoštevanju razlik med pravnimi sistemi in jezikovnih razlik – zahteva veliko virov, kar pa ni vedno združljivo s ciljem hitre izvršitve sodbe druge države članice. Zato je pomembno ugotoviti, kako bi bilo treba te vrednosti uskladiti in kakšen naj bi bil obseg presoje, ki bi jo morali izvesti pristojni organi države članice izvršbe.
- 17 Iz besedila Uredbe št. 805/2004 je razvidno, da je treba za omejitev postopka izvršbe na zaščitne ukrepe in pogojevanje izvršbe vložiti pravno sredstvo zoper sodbo in/ali zahtevati popravek ali umik potrdila o evropskem nalogu za izvršbo, medtem ko so za prekinitve postopka izvršbe poleg tega potrebni „izjemni pogoji“.
- 18 Po eni strani uporaba besed „vložil pravno sredstvo“ in „vključno s“ v členu 23 Uredbe št. 805/2004 kaže na to, da to pravilo zajema vsa pritožbena sredstva v državi izvora; zato je na podlagi dokumentov, ki sta jih predložili stranki v tej zadevi, mogoče sklepati, da je ta pogoj izpolnjen. Po drugi strani pa se glede na besedilo, uporabljeno v členu 23 Uredbe št. 805/2004, zdi, da zgolj dejstvo, da je bila zoper sodbo, potrjeno z evropskim nalogom za izvršbo, vložena samo pritožba v državi izvora, ne zadostuje za prekinitve postopka izvršbe, medtem ko izraz „izjemni pogoji“ predpostavlja, da morajo obstajati nekatere okoliščine, ki niso značilne za običajne razmere. Zato pomen izraza „izjemni pogoji“ v primeru pritožbe zoper sodbo države izvora ni povsem jasen in je v obravnavanem primeru pomembno, da predložitveno sodišče zagotovi, da se ta izraz, uporabljen v členu 23(c) Uredbe, v državah članicah razlaga enotno.
- 19 Predvsem bi bilo koristno, da bi imelo predložitveno sodišče napotke za presojo „izjemnih pogojev“, vključno s predmetom presoje, namreč ali je njen predmet sestavljen iz možnih izidov postopka v državi izvora, morebitnih koristi in škode ukrepa, katerega uporaba se zahteva, ter drugih upoštevanih okoliščin. Drugič, glede na cilje Uredbe št. 805/2004 ter nujnost uskladitve pravic in pravnih interesov stranke, ki zahteva izvršbo, in dolžnika je pomembno tudi oceniti, kakšen mora biti obseg preverjanja pritožbe, ki ga izvede sodišče države izvršbe, da bi ugotovilo obstoj „izjemnih pogojev“ in ugotovilo, kako je treba porazdeliti dokazno breme.

- 20 Pri odločanju o uporabi ukrepov, določenih v členu 23 Uredbe št. 805/2004, predložitveno sodišče postavlja tudi vprašanje, ali se v posameznem primeru lahko uporabi le eden od teh ukrepov ali več ukrepov skupaj. V skladu z zakonodajo Republike Litve sta istočasno mogoča izvršba na premoženje in prekinitev postopka izvršbe. Pri analizi besedila člena 23 Uredbe št. 805/2004 in njegovi primerjavi z besedilom člena 44 Uredbe št. 1215/2012 je treba opozoriti, da so v Uredbi št. 805/2004 vsi trije ukrepi ločeni z veznikom „ali“, medtem ko v členu 44(1) Uredbe št. 1215/2012 veznik „ali“ ločuje samo točki (b) in (c).
- 21 Zdi se, da je zakonodajalec v Uredbi št. 805/2004 želel določiti, da je mogoče uporabiti le en ukrep naenkrat. V skladu s tem, če je sodni izvršitelj uporabil izvršbo na premoženju (ali „zaščitni ukrep“ v smislu Uredbe), drugega ukrepa ni mogoče uporabiti istočasno. Iz besedila „na zahtevo dolžnika“ je razvidno, da ukrepov ni mogoče sprejeti na pobudo sodišča ali sodnega izvršitelja. Glede na razlike med zakonodajo Unije in nacionalno zakonodajo potrebuje predložitveno sodišče pojasnilo razmerja med različnimi ukrepi, določenimi v členu 23 Uredbe.
- 22 Na koncu je treba opozoriti, da drugače kot Uredba št. 1215/2012 in zlasti člen 44(2) te uredbe Uredba št. 805/2004 ne ureja izrecno vprašanja prekinitve postopka izvršbe, če je izvršljivost sodbe odložena v državi članici izvora. Uredba št. 805/2004 ne določa, ali naj se izvršitev sodbe, ki je bila odložena v državi izvora, samodejno odloži v drugi državi članici in ali je v zvezi s tem potrebna odločitev pristojnega organa države izvršbe. Povedano drugače, ni jasno, ali se pravna ureditev, določena v členu 36(1) Uredbe št. 1215/2012, uporablja za sodbo o odložitvi izvršljivosti.
- 23 Sodba o odložitvi izvršljivosti vpliva na pravice in obveznosti strank. Če bi se uporabljalo splošno pravilo, določeno v členu 36(1) Uredbe št. 1215/2012, bi pretok takšnih sodb načeloma lahko potekal brez posebnega postopka. Vendar odločitev zakonodajalca, da takšne sodbe loči v ločenem pravilu, kaže, da morajo odložitve v državi izvršbe izvesti pristojni organi te države z dejavnimi ukrepi. Zato se Sodišče sprašuje, ali je ta pravna logika upoštevana za uporabo člena 23 Uredbe št. 805/2004 ali pa je treba uporabiti mehanizem, podoben mehanizmu, določenemu v členu 44(2) Uredbe št. 1215/2012.